

Weronika Stochnialek, Maria Krysik

Studenckie Koło Naukowe Triada

Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie,

Wydział Rehabilitacji Ruchowej

ZAŻYWANIE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH A WYSTĘPOWANIE DYSFUNKCJI SEKSUALNYCH

Streszczenie

Stosowanie substancji psychoaktywnych jest powszechnym problemem. Ich zażywanie wpływa zarówno na zachowanie, funkcje poznawcze, ale również wiąże się z występowaniem chorób przewlekłych. Nie został jednak zbadany związek częstości ich zażywania z występowaniem dysfunkcji seksualnych.

Celem pracy było sprawdzenie jak często wśród młodych kobiet występują dysfunkcje seksualne oraz jak często sięgają one po substancje psychoaktywne takie jak nikotyna, alkohol i narkotyki. Badanie analizuje, czy częstość sięgania po wymienione substancje psychoaktywne ma związek z występowaniem dysfunkcji seksualnych.

W badaniu udział wzięły 394 kobiety w wieku 18-29 lat, a ich zadaniem było wypełnienie anonimowego kwestionariusza ankiety składającego się z 34 pytań. Dane zostały zebrane drogą elektroniczną i opracowane statystycznie w programie STATISTICA 13.

Spośród badanych aż 49,49% kobiet zgłasza występowanie dysfunkcji seksualnych, a 100 z nich dwóch lub więcej jednocześnie. Młode kobiety najczęściej z substancji psychoaktywnych wybierają alkohol – spożywa go 89,09% ankietowanych kobiet. Po nikotynę sięga 37,56% badanych, natomiast po inne substancje – 9,14% z biorących udział w badaniu. Większość kobiet, które zażywają substancje psychoaktywne robi to okazjonalnie, jednak 7,36% kobiet codziennie zażywa nikotynę, a 0,25% codziennie sięga po inne substancje psychoaktywne. Wśród kobiet sięgających po nikotynę okazjonalnie – 42,53% ma dysfunkcje seksualne, a wśród tych sięgających codziennie – 62,07%. Wśród okazjonalnie pijących alkohol – 48,03% deklaruje występowanie dysfunkcji, a wśród tych pijących często – 60%.

Występowanie dysfunkcji seksualnych jest powszechnym problemem, który dotyczy już co drugiej kobiety. Najczęściej zażywaną substancją psychoaktywną jest alkohol, jednak większość sięga po niego okazjonalnie. Najczęściej stosowaną codziennie używką jest nikotyna zawarta w papierosach. Wraz ze wzrostem częstości stosowania substancji psychoaktywnych rośnie również prawdopodobieństwo wystąpienia dysfunkcji seksualnych.

Abstract

The use of psychoactive substances is a common problem. Their use affects both behavior and cognitive functions, but is also associated with the occurrence of chronic diseases. However, the relationship between the frequency of their use and the occurrence of sexual dysfunctions has not been investigated. Aim of the study: The aim of the study was to check how often sexual

dysfunctions occur among young women and how often they reach for psychoactive substances such as nicotine, alcohol and drugs. The study analyzes whether the frequency of using these psychoactive substances is related to the occurrence of sexual dysfunctions. Materials and methods: 394 women aged 18-29 participated in the study, and their task was to complete an anonymous questionnaire consisting of 34 questions. The data was collected electronically and statistically processed in the STATISTICA 13 program. Results: Among the surveyed women, as many as 49.49% women report the occurrence of sexual dysfunctions, and 100 of them report two or more at the same time. Young women most often choose alcohol from psychoactive substances – alcohol is consumed by 89.09% of the surveyed women. Nicotine is used by 37.56% of the respondents, and other substances – 9.14% of those participating in the study. Most women who use psychoactive substances do so occasionally, but 7.36% women use nicotine daily, and 0.25% use other psychoactive substances daily. Among women who use nicotine occasionally – 42.53% have sexual dysfunctions, and among those who use nicotine every day – 62.07%. Among occasional drinkers – 48.03% declare the occurrence of dysfunctions, and among those who drink alcohol frequently – 60%. Conclusions: The occurrence of sexual dysfunctions is a common problem that affects every second woman. The most frequently used psychoactive substance is alcohol, but most of them reach for it occasionally. The most commonly used daily stimulant is nicotine contained in cigarettes. With the increase in the frequency of psychoactive substance use, the likelihood of sexual dysfunction also increases.

Słowa kluczowe: substancje psychoaktywne, dysfunkcje seksualne, ból podczas stosunku, kobieta

Wstęp

W dzisiejszych czasach coraz więcej osób zmaga się z różnego rodzaju dysfunkcjami seksualnymi, takimi jak ból podczas stosunku, utrata popędu seksualnego czy trudności z osiągnięciem orgazmu (Sharma, Kalra, 2016). Mogą one wywoływać wśród kobiet frustrację, niepokój oraz znacząco wpływać na jakość życia i relacje seksualne, a także partnerskie danej osoby (Izdebski, 2006; Sharma, Kalra, 2016).

Używki, takie jak alkohol, narkotyki, dopalacze czy nawet leki przepisywane na inne schorzenia, mogą wpływać na różne aspekty codziennego funkcjonowania, zarówno wśród młodych, jak i u starszych osób. Istnieje wiele negatywnych skutków, które warto wziąć pod uwagę. Należy pamiętać, że używki mogą wpływać na organizm w różnorodny sposób, a ich wpływ na funkcjonowanie może być złożony i różnić się w zależności od rodzaju i dawki substancji (Okulicz-Kozaryn i in., 2006).

Ważnym jest, aby zaznaczyć, że istnieje wiele czynników, które mogą wpływać na dysfunkcje seksualne. Mogą to być między innymi: stres, wiek, wykształcenie, prowadzony tryb życia, nieprawidłowe stężenie niektórych hormonów czy też przebyte w przeszłości sytuacje o podłożu seksualnym

mające niekorzystny wpływ na stan emocjonalny kobiety (Dennerstein i in., 2005). Zażywanie substancji psychoaktywnych może być również jednym z czynników predysponujących do częstszego występowania dysfunkcji seksualnych, jednak nie ma odpowiednich badań, które mogłyby potwierdzić tę tezę. Związek między tymi dwoma obszarami jest godny uwagi i wymaga dalszego zgłębienia.

Celem tego badania było ustalenie częstości występowania różnych rodzajów dysfunkcji seksualnych wśród młodych kobiet. Analiza tego zagadnienia pozwoli na lepsze zrozumienie problemów seksualnych, z którymi borykają się kobiety w młodym wieku. Weryfikacja częstości występowania dysfunkcji seksualnych i ich rodzaju umożliwi skierowanie uwagi na rozwijanie odpowiednich strategii interwencji i terapii. Badanie ma na celu także analizę rozpowszechnienia używania substancji psychoaktywnych przez młode kobiety. Skoncentrowanie się na tym zagadnieniu pomoże zrozumieć, jak wiele kobiet w młodym wieku sięga po takie substancje, co może mieć wpływ na ich zdrowie i funkcjonowanie. Badanie skupia się również na analizie związku między zażywaniem substancji psychoaktywnych, a występowaniem dysfunkcji seksualnych u młodych kobiet. Analiza tej relacji pomoże zidentyfikować powiązania między tymi dwoma czynnikami oraz dostarczyć informacji, jak substancje psychoaktywne mogą wpływać na zdrowie seksualne młodych kobiet.

Pytania badawcze:

1. Jak często wśród młodych kobiet występują dysfunkcje seksualne?
2. Jak często młode kobiety sięgają po substancje psychoaktywne?
3. Jaki jest związek między zażywaniem substancji psychoaktywnych a występowaniem dysfunkcji seksualnych?

Material i metoda

W badaniu udział wzięły 394 kobiety w wieku 18-29 lat. Do badania zakwalifikowane zostały uczestniczki spełniające kryteria włączenia takie jak:

- wiek <29 r.ż.,
- wiek >18 r.ż.,
- zgoda na udział w badaniu,
- poprawne wypełnienie anonimowego kwestionariusza ankiety.

Do kryteriów wykluczenia z badania należały:

- wiek poza określonym przedziałem,
- ciążę,
- porody,
- przebyte operacje bądź zabiegi w obrębie brzucha i/lub miednicy,
- posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności,
- niepoprawne wypełnienie kwestionariusza ankiety, brak danych zapewniających możliwość analizy.

Wszystkie ankietowane kobiety zostały poinformowane o celu realizacji projektu i wyraziły zgodę na udział poprzez dobrowolne przesłanie kwestionariusza ankiety. Charakterystyka grupy badanej przedstawiona została w tabeli 1.

Do badania wykorzystano autorski kwestionariusz ankiety składający się z 34 pytań. Zawierał on pytania dotyczące kryteriów wykluczenia, stosowania substancji psychoaktywnych, występowania dysfunkcji seksualnych oraz pytania, które posłużyły do charakterystyki grupy badanej.

Dane zostały zebrane drogą elektroniczną za pośrednictwem mediów społecznościowych i grup internetowych. Kwestionariusz ankiety przesłało 487 kobiet. Wszystkie odpowiedzi zostały poddane analizie i zakodowane według określonego klucza. Każdy przypadek został również osobno oceniony pod względem kompletności danych. Ze względu na kryteria wykluczenia przyjęte w badaniu, odrzucone zostały 93 ankiety, a do dalszej analizy posłużyły 394 odpowiedzi.

Do analizy statystycznej wykorzystano program STATISTICA 13. Za próg ważności statystycznej przyjęto $p < 0,05$. Do charakterystyki grupy badanej wykorzystano statystyki podstawowe. Wyliczona została mediana wieku, średnia oraz odchylenie standardowe. Przy użyciu korelacji Spearmana sprawdzono zależność pomiędzy stosowaniem używek, a występowaniem dysfunkcji seksualnych. Sprawdzono czy częstość stosowania poszczególnych używek ma istotny statystycznie związek z występowaniem dysfunkcji seksualnych. Określona została siła i kierunek korelacji przy $p < 0,05$.

Grupę badaną obejmowały 394 kobiety w wieku 18-29 lat. Mediana wieku wyniosła 20, a średnia 20,55 $\pm$ 2,03 odchylenie standardowe. Zdecydowana większość ankietowanych ze względu na wiek grupy posiada wykształcenie średnie – 308 (78,68%). Drugą pod względem liczebności grupą są kobiety z wykształceniem wyższym, których było 70 (17,77%) wśród ankietowanych kobiet. Dwanaście z nich (3,05%) posiada wykształcenie podstawowe, jednak wszystkie te kobiety są nadal w trakcie nauki w szkole średniej. Dwie (0,51%) kobiety mają wykształcenie zawodowe.

Największa część badanych mieszka w dużych miastach liczących >200.000 mieszkańców. Stanowią one prawie jedną trzecią wszystkich ankietowanych. Drugą pod względem liczebności grupą są kobiety z terenów wiejskich. Wśród badanych było ich 104 (26,40%). Pozostałe kobiety mieszkają w małych i średnich miastach do 200.000 mieszkańców.

Tabela 1. Charakterystyka grupy badanej

Zmienne		Jednostki	Grupa badana n=394
Wiek		Mediana Średnia Odch. stand.	Me = 20 20,55 2,03
Miejsce zamieszkania	Wieś	Liczba osób Procent	104 26,40%
	Miasto <50 000 mieszkańców	Liczba osób Procent	74 18,78%
	Miasto 50 000 - 200 000 mieszkańców	Liczba osób Procent	91 23,10%
	Miasto >200 000 mieszkańców	Liczba osób Procent	125 31,72%
Wykształcenie	Zawodowe	Liczba osób Procent	2 0,50%
	Podstawowe	Liczba osób Procent	12 3,05%
	Średnie	Liczba osób Procent	310 78,68%
	Wyższe	Liczba osób Procent	70 17,77%
Częstość zażywania nikotyny	Nie zażywam	Liczba osób Procent	246 62,44%
	Okazjonalnie	Liczba osób Procent	87 22,08%
	Często	Liczba osób Procent	32 8,12%
	Codziennie	Liczba osób Procent	29 7,36%
Częstość zażywania alkoholu	Nie zażywam	Liczba osób Procent	43 10,91%
	Okazjonalnie	Liczba osób Procent	331 84,01%
	Często	Liczba osób Procent	20 5,08%
	Codziennie	Liczba osób Procent	0 -
Częstość zażywania innych substancji psychoaktywnych	Nie zażywam	Liczba osób Procent	358 90,86%
	Okazjonalnie	Liczba osób Procent	35 8,88%
	Często	Liczba osób Procent	0 -
	Codziennie	Liczba osób Procent	1 0,25%

Częstość występowania dysfunkcji seksualnych	Liczba osób Procent	195 49,49%
Ból podczas stosunku	Liczba osób Procent	119 30,20%
Brak satysfakcji z seksu	Liczba osób Procent	71 18,02%
Przewlekły ból okolicy pochwy/odbytu	Liczba osób Procent	66 16,75%
Brak pożądania	Liczba osób Procent	56 14,21%
Uzależnienie od seksu/masturbacji	Liczba osób Procent	24 6,09%
Występowanie więcej niż jednej dysfunkcji seksualnej	Liczba osób Procent kobiet z dysfunkcjami Procent wszystkich badanych	100 51,28% 25,38%

Źródło: opracowanie własne

Wyniki

Częstość występowania dysfunkcji seksualnych

W badaniu uwzględniono występowanie takich dysfunkcji jak: ból podczas stosunku, brak satysfakcji z seksu, przewlekły ból okolicy pochwy/odbytu, brak pożądania i uzależnienie od seksu bądź masturbacji. Spośród ankietowanych kobiet – 49,49%, co stanowi prawie połowę badanych, zgłasza wystąpienie którejś z tych dysfunkcji seksualnych. Najczęściej zgłaszanym problemem jest ból podczas stosunku. Średnio co trzecia kobieta – 30,20% - deklaruje jego wystąpienie. Drugim z najczęściej zgłaszanych problemów jest brak satysfakcji z seksu, którego wystąpienie deklaruje 18,02% kobiet. Występowanie przewlekłego bólu okolicy pochwy oraz odbytu dotyczy 16,75% ankietowanych, natomiast brak pożądania 14,21% kobiet. Najbardziej zgłaszanym przez młode kobiety problemem jest uzależnienie od seksu bądź masturbacji. Wystąpienie tej dysfunkcji deklarują 6,09% ankietowane kobiety.

Część badanych kobiet zgłasza występowanie jednocześnie więcej niż jednej dysfunkcji seksualnej. Sto z nich, co stanowi jedną czwartą wszystkich ankietowanych oraz ponad połowę (51,28%) kobiet, które deklarują występowanie powyższych problemów – zgłasza, że jest to więcej niż jedna dysfunkcja seksualna występująca w tym samym czasie. Natomiast 7,11% wszystkich badanych oraz 14,36% tych zgłaszających dysfunkcje seksualne – deklaruje wystąpienie jednocześnie 3 lub więcej problemów.

Częstość stosowania substancji psychoaktywnych

W badaniu uwzględniono trzy kategorie: nikotynę, alkohol oraz inne substancje psychoaktywne, do których zaliczyć można przede wszystkim narkotyki, ale również niektóre leki nasenne czy opioidy.

Tylko 9,64% ankietowanych nie zażywa w ogóle substancji psychoaktywnych. Młode kobiety najczęściej z substancji psychoaktywnych wybierają alkohol. Robi to 89,09% ankietowanych, jednak znaczna większość robi to okazjonalnie - 84,01% badanych, a 5,08% spośród ankietowanych sięga po tę substancję psychoaktywną często. Żadna kobieta nie zażywa tej używki codziennie, co dziesiąta kobieta spośród ankietowanych w ogóle nie pije alkoholu. Jest to 10,91% badanych kobiety.

Po nikotynę zawartą w papierosach sięga 37,56% ankietowanych. Młodych kobiet, które w ogóle nie zażywają tej substancji psychoaktywnej jest 246 wśród kobiet, które wzięły udział w badaniu, co stanowi ponad połowę wszystkich ankietowanych – 62,44%. Osiemdziesiąt siedem kobiet (22,08%) pali papierosy, a tym samym zażywa nikotynę okazjonalnie, natomiast 8,12% badanych robią to często. Średnio co piąta kobieta korzystająca z tej substancji psychoaktywnej – codziennie spożywa nikotynę zawartą w papierosach. Jest to 29 kobiet, czyli 19,59% spośród zażywających nikotynę i 7,36% ze wszystkich kobiet biorących udział w badaniu.

Najmniej spośród ankietowanych kobiet sięga po inne substancje psychoaktywne, takie jak narkotyki, opioidy, leki nasenne. Zdecydowana większość, bo 358 ankietowanych nie zażywa w ogóle takich substancji, co stanowi ponad 90% wszystkich badanych. Średnio co dziesiąta młoda kobieta, czyli 36 z biorących udział w badaniu, co stanowi 9,14% korzysta z takich substancji psychoaktywnych. Trzydzieści pięć z nich sięga po nie okazjonalnie, natomiast jedna z ankietowanych (0,25%) spożywa takie używki codziennie.

Stosowanie więcej niż jednej substancji psychoaktywnej z różną częstością deklaruje 40,10% ankietowanych, a 5,33% wszystkich badanych sięga po więcej niż dwie używki.

Tabela 2. Częstość występowania dysfunkcji seksualnych wśród młodych kobiet stosujących substancje psychoaktywne

	Nie stosuję	Czasem	Często	Codziennie
Częstość stosowania nikotyny (ilość osób)	246	87	32	29
Częstość występowania dysfunkcji seksualnych (ilość osób)	123	37	17	18
Procent (%)	50%	42,53%	53,13%	62,07%
Częstość stosowania alkoholu (ilość osób)	43	331	20	0
Częstość występowania dysfunkcji seksualnych (ilość osób)	24	159	12	0
Procent (%)	55,81%	48,03%	60%	-
Częstość stosowania innych substancji psychoaktywnych (ilość osób)	358	35	0	1
Częstość występowania dysfunkcji seksualnych (ilość osób)	174	20	0	1
Procent (%)	48,60%	57,14%	-	100%

Źródło: opracowanie własne

Związek między stosowaniem substancji psychoaktywnych, a występowaniem dysfunkcji seksualnych

Kobiety, które nie zażywają nikotyny w 123 przypadkach zgłaszają występowanie dysfunkcji seksualnych, co stanowi 50% tej grupy. Wśród sięgających po nią okazjonalnie, wystąpienie dysfunkcji seksualnych zgłasza 42,53% kobiet. Badane, które często palą papierosy deklarują wystąpienie problemu w 17 przypadkach. Jest to ponad połowa tej grupy – 53,13%. Mimo, że grupa palących, a tym samym spożywających nikotynę codziennie kobiet jest najmniej liczna (29 ankietowanych) – największy jej odsetek zgłasza występowanie dysfunkcji seksualnych. Jest to 18 kobiet w tej grupie, co stanowi 62,07%.

Alkoholu nie spożywają 43 kobiety, a u 24 spośród nich występują dysfunkcje seksualne, co stanowi 55,81% tej grupy. Sięgające okazjonalnie po alkohol młode kobiety stanowią najliczniejszą grupę, w której 159 ankietowanych deklaruje występowanie dysfunkcji seksualnych. Jest to 48,03% kobiet w tej grupie. Dwanaście badanych sięgających często po alkohol, co stanowi 60% tej grupy również zgłasza występowanie dysfunkcji seksualnych.

Trzysta pięćdziesiąt osiem ankietowanych nie sięga po inne substancje psychoaktywne, a wśród nich 48,60% zgłasza występowanie dysfunkcji seksualnych. Wśród kobiet, które okazjonalnie zażywają inne substancje psychoaktywne jak narkotyki, opioidy czy też leki nasenne – 20 deklaruje

wystąpienie dysfunkcji seksualnych, co stanowi 57,14% kobiet w tej grupie. Tylko jedna ankietowana codziennie zażywa takie substancje i występują u niej dysfunkcje seksualne.

Wszystkie powyższe dane zostały szczegółowo przedstawione w tabeli 2.

Korelacja pomiędzy częstością stosowania nikotyny, a występowaniem dysfunkcji seksualnych jest nieistotna statystycznie w odniesieniu do całej grupy badanej (394 ankietowane). Biorąc pod uwagę jedynie kobiety, które zażywają nikotynę (148 młodych kobiet) z różną częstością korelacja ta nabiera istotności, co świadczy o tym, że częstsze stosowanie substancji psychoaktywnej jaką jest nikotyna wpływa negatywnie na częstość występowania dysfunkcji seksualnych i powoduje wzrost odsetka ich występowania (tab. 3). Zwracając uwagę jedynie na udział procentowy kobiet z dysfunkcjami seksualnymi wśród kobiet zażywających nikotynę (tab. 2) można również zauważyć wzrost występowania dysfunkcji, co potwierdza powyższa korelacja.

Zarówno pomiędzy częstością zażywania alkoholu jak i innych substancji psychoaktywnych, a występowaniem dysfunkcji seksualnych nie wykazano istotnej statystycznie korelacji - zarówno w całej grupie badanej (394 ankietowane) jak i wśród kobiet, które z różną częstością stosują powyższe używki (odpowiednio: 351 i 36 kobiet) (tab. 3). Zwracając uwagę na wyniki zawarte w tabeli 2. można jednak zauważyć pewien wzrost w częstości występowania dysfunkcji seksualnych wśród kobiet częściej stosujących poszczególne substancje psychoaktywne.

Tabela 3. Korelacja Spearmana pomiędzy częstością zażywania substancji psychoaktywnych, a występowaniem dysfunkcji seksualnych

Zmienne	Istotność statystyczna p	Wartość korelacji Spearman'a
Częstość zażywania nikotyny, a występowanie dysfunkcji seksualnych wśród wszystkich ankietowanych (n=394)	$p > 0,05$	0,026
Częstość stosowania nikotyny a występowanie dysfunkcji seksualnych wśród kobiet zażywających nikotynę z różną częstością (n=148)	$p < 0,05$	0,186
Częstość zażywania alkoholu, a występowanie dysfunkcji seksualnych (n=394)	$p > 0,05$	-0,052
Częstość stosowania alkoholu a występowanie dysfunkcji seksualnych wśród kobiet zażywających alkohol z różną częstością (n=351)	$p > 0,05$	-0,048
Częstość zażywania innych substancji psychoaktywnych, a występowanie dysfunkcji seksualnych (n=394)	$p > 0,05$	0,074
Częstość stosowania innych substancji psychoaktywnych, a występowanie dysfunkcji seksualnych wśród kobiet zażywających te substancje z różną częstością (n=36)	$p > 0,05$	0,108

Źródło: opracowanie własne

Wnioski

Występowanie dysfunkcji seksualnych to powszechny problem młodych kobiet. Dotyczy on co drugiej ankietowanej. Najczęstszą dysfunkcją seksualną jest występowanie dyskomfortu bólowego podczas stosunku seksualnego.

Wśród najczęściej stosowanych przez młode kobiety używek jest alkohol, jednak zazwyczaj jest on spożywany okazjonalnie, a co dziesiąta kobieta nie sięga po niego w ogóle. Jedna trzecia młodych kobiet sięga po papierosy, przy czym średnio co czternasta pali codziennie. Narkotyki stanowią najrzadziej wykorzystywaną formę używek wśród młodych kobiet. Niemniej jednak, jedna na jedenaście kobiet sięga po te substancje psychoaktywne, a jedna na czterysta z nich jest uzależniona i stosuje je codziennie.

Częstość zażywania substancji psychoaktywnych ma związek z częstością występowania dysfunkcji seksualnych. Im częściej stosowane są te substancje, tym większe jest prawdopodobieństwo pojawienia się problemów na tle seksualnym.

Piśmiennictwo

1. Dennerstein L., Lehert P., Burger H., Guthrie J. (2005), Sexuality. The American Journal of Medicine, 118, 12B, pp. 59-63.
2. Izdebski Z. (2006), Obawy i trudności w życiu seksualnym. Rocznik Lubuski, 32, 2, s. 95-111.
3. Okulicz-Kozaryn K., Borucka A., Kocoń K. (2006), Przyjmowanie leków psychoaktywnych a używanie innych substancji odurzających przez młodzież. Alkoholizm i Narkomania, 19, 1, s. 35-52.
4. Sharma J.B., Kalra B. (2016), Female sexual dysfunction: Assessment. JPMA. The Journal of the Pakistan Medical Association, 66, 5, pp. 623-626.